

EN EVANGELISK-LUTHERSK FÖRSAMLING

Av Ingemar Andersson

En evangelisk-luthersk församling

är en samling kristna, som är endrättiga i bekännelsen av Kristi lära och i bruket av sakramenten och som söker leva efter sin tro och bekännelse.

En evangelisk-luthersk kyrka kan bestå av flera sådana församlingar, som slutit sig samman, eftersom de funnit sig vara eniga i allt vad Guds ord lär, i tro, sakrament, böner och kärlekens gärningar som det uttrycks på ett ställe i bekännelseskriterierna, som talar om den rätta enheten (s. 320-324 i Verbums upplaga).

Att en kristen församlings medlemmar skall bekänna sig som kristna är en självklarhet, som ligger i själva namnet med-lem. Därmed är nu inte sagt att alla, som vunnit medlemskap i en bekännelsestrogen församling också är sanna kristna. Hur det står till i hjärtat är ju en sak som endast Gud kan avgöra. Man kan ha allt rätt i bekännelsen och läran och med munnen instämma i församlingens tro, men ändå vara en skrymtare. Så var det ju i själva apostlakretsen. Judas' skrymteri och avfall i hjärtat var en hemlighet för de andra apostlarna tills Jesus uppenbarade det för dem. Judas' avvek således inte i det yttre, i bekännelsen och läran. Hade han fallit i uppenbar synd och inte velat göra bättring, eller om han avfallit i läran och börjat predika emot Jesu lära, så hade han blivit skild från apostlakretsen, i enlighet med vad Jesus själv undervisar om i Matt. 18:15-17 och som sedan hans apostlar lärde i de kristna församlingarna.

Om dessa förhållanden i den kristna församlingen talar Luther i en predikan över texten om mannen utan bröllopskläder (Kyrkopostillan, 20:e sönd. e Tref.):

“Bland denna hopen, som sitter där till bords, finns också en skalk, som konungen själv, då han beser gästerna, strax känner igen och fäller den domen, att han inte har bröllopskläder och därför inte kommit för att hedra bröllopet, utan vanäras brudgummen och den herren, som bjudit honom. Sådana är nu alla, som också vill låta räkna sig bland rätta kristna, som hör

evangelium, är i den rätta kyrkans utvärtes gemenskap samt ställer sig inför människor, som om de också vore hängivna evangelium, men ändå inte har något allvar därmed... Kyrkan på jorden är nämligen, såvida man talar om den utvärtes gemenskapen, en samling av dem, som hör, tror och bekänner evangelii rätta lära om Kristus samt hos sig har den Helige Ande, som helgar dem och verkar i dem genom Ordet och sakramenten; dock finns ibland dem några, som är falska kristna och hycklare, men likväl endrättigt håller sig till samma lära, samt har del i sakramenten och andra kyrkans utvärtes ämbeten.”

Det är i dag en mycket utbredd föreställning, att i en yttre, synlig församling kan i stort sett vem som helst vara medlem: döpta och odöpta, troende och icke-troende, varmt gudfruktiga och uppenbart ogudaktiga, bibeltrogna och förnekare, hädare, ateister. Likaså har många den uppfattningen att man i en kyrka eller församling kan ha en mängd olika läror och villoläror, alltifrån bibeltrohet och bekännelsestrohet till liberalteologi och allsköns annan förnekelse, bara man har en god bekännelse “på papperet”, i stadgar och grunddokument. Men församlingar med sådan sammansättning och förkunnelse är varken bibliska eller evangelisk-lutherska. En rätt kristen församling skall vara endrättig i bekännelsen och i sakramentens bruk. Där ges inte utrymme för skiljaktigheter i bekännelsen, utan alla dess medlemmar är eniga i dessa stycken. Man är enig ifråga om vilken förkunnelse som skall ljuda från församlingens predikstol och i annan undervisning i församlingen. Och sakramentens bruk markerar inte församlingens splittring, utan dess enhet, och tjänar till att hålla med-lemmarna samman, i ett och samma sinne, i en lära och en tro.

Men när denna bibliska läropunkt blir framhållen beskylls man ofta för att vilja bilda “rena” församlingar, d.v.s. synliga församlingar som består av enbart sanna kristna. Det är dock att

grovt missförstå vad saken gäller. Vi kan inte se in i människors hjärtan och se hjärtats tro eller otro. Herren Gud är den som läser människors hjärtan som en uppslagen bok. Åt oss har han givit att döma efter vad vi kan pröva, efter vad vi ser och hör. Därför kan människor, som har en rätt kunskap i den kristna tron och instämmer i församlingens bekännelse, vinna medlemskap i en bekännelsetrogen församling fast de saknar hjärtats tro och således är hycklare och ogudaktiga. Och så blandas i den synliga församlingen

sanna kristna och skrymtare med varandra, ja, bekännelseskriterierna säger att *“kyrkan är undanskynd av hopen av ogudaktiga”*. Men detta faktum ger inte dispens för läropluralism och oenighet i församlingen. Än mindre tillåter det uppenbart ogudaktiga att vara medlemmar. Se 1 Kor. 5.

Nej, i en rätt kristen församling råder endräkt i läran och i sakramentens bruk, och de som avfallit från enheten, tron och läran, till uppenbar synd eller falsk lära, skall om de inte kan föras tillrätta, ställas utanför församlingen. Detta dels för att om möjligt väcka de olyckliga till besinning, dels för att hindra att det onda sprider sig i församlingen.

Om den kristna kyrkans sanna endräkt säger Augsburgska bekännelsens VII:e artikel:

“...Och för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense ifråga om evangelii lära och förvaltningen av sakramenten. Och det är icke nödvändigt, att nedärvda människobud eller religiösa bruk eller yttre, av människor föreskrivna former för gudsdyrkan överallt äro lika.”

När här sägs *“evangelii lära”* har detta ibland tolkats så som att det för en sann enhet, inom församlingen och församlingar och kyrkor emellan, skulle vara nog om man är överens i vissa *“huvudstycken”*, i sådant som rör själva frälsningsgrunden, och att det inte är nödvändigt med enighet i allt vad Ordet lär. Det är att misstolka innebörden av Augustana VII. Först bör man lägga märke till att bekännelseskriterierna inte säger, att man skall vara ense om själva evangeliet och sedan vara ense i andra bibliska läror. Det som inte behöver vara lika överallt är människobud, religiösa bruk, yttre former. För det andra ges ordet *‘evangelium’* såväl i Bibeln, som i bekännelseskriterierna, ibland en vidare innebörd än *“blott förkunnelsen om Guds nåd”*:

“Stundom brukas detta ord så, att man därmed har att förstå vår Herres Kristi hela lära, som han själv framställer i sitt

predikoämbete på jorden och bjudit lärjungarna i Nya testamentet och vari han inbegripit förklaringen av lagen och förkunnelsen om Gud, sin himmelske Faderns godhet och nåd. På samma sätt kallar Paulus i Apg. 20 hela sin lära ‘evangelium’.” SKB s. 598-599.

Och att det är i denna vidare bemärkelse uttrycket *“evangelii lära”* skall förstås när det gäller vad som krävs för en sann enhet framgår klart av andra ställen i bekännelseskriterierna:

“Därför kan kyrkan aldrig på bättre sätt styras och bevaras än om vi alla leva under ett huvud, Kristus, och om alla biskopar...hålla ivrigt samman i endräktig lära, i tro, sakrament, böner och kärlekens gärningar o.s.v.” SKB s.320

“Vi tro, lära och bekänna, att den ena kyrkomenigheten icke skall fördöma den andra, därför att den har flera eller färre utvärt, av Gud icke påbjudna ceremonier än den andra, om de eljest äro eniga i läran och alla dess artiklar ävensom i sakramentens rätta bruk .” SKB s 531.

En sann, biblisk endräkt innefattar således såväl enighet i läran och alla dess artiklar som enighet i sakramentens bruk. Detta hör samman. Är man noga med enhet och samstämmighet ifråga om Guds ords predikan, men gör sakramentens bruk till ett adiaforon, en fri, yttre sak, så är det ingen god ordning och inget uttryck för en rätt församlings- och kyrkogemenskap. I en utläggning om nattvarden skriver Luther, att den största och bästa frukten av detta sakrament är att man där får syndernas förlåtelse, och fortsätter:

“Den andra frukten är, att kristenheten skall förbli enig och ha en och samma tro och lära. För att nu de kristna skall vara så eniga som möjligt, så måste de inte bara komma och höra en och samma predikan, varigenom de kallas till en och samma tro och så håller sig till ett enda huvud, utan de måste också tillsammans komma till ett enda bord och äta och dricka med varandra.”

I en evangelisk-luthersk församling omfattar och bekänner således alla dess medlemmar en och samma lära och brukar sakramenten i sin krets i full enighet och gemenskap.

Församlingen bekänner

sig till den av Kristi kyrka tiderna igenom orubbligt fasthållna sanningen att hela Bibeln alltigenom är Guds ofelbara ord med oinskränkt

auktoritet. Den ansluter sig också till den evangelisk-lutherska bekännelsen, inte i *den mån* denna överensstämmer med Guds ord, utan *därför* att man har funnit att dess läroframställning är i överensstämmelse med Ordet.

Församlingens verksamhet

bedrivs så, att medlemmarna uppbygges och bevaras i en sann tro och stadfästes i sanningen. Härtill får församlingen bruka de "verktyg" och hjälpmedel som Gud skänkt den: ordet och sakramenten. Och i den församling, som födes och näres av "trons och den goda lärans ord", hålles missionssinnet levande. Där blir det en förmån och en plikt att förkunna evangelium till människors omvändelse för våra medmänniskor, till Kristi rikets tillväxt och förökelse.

Mången har för sig att bekännelseetrogna församlingar skulle bli kretsar för "inbördes beundran", slutna sällskap, utan missionsverksamhet. Men bekännelseetrohet, endräkt och samförstånd i en församling är väl annars närmast grundförutsättningar för en rätt bedriven mission. Men där det brister i troheten mot Ordet, där påverkas såväl missionssinnet som arbetet i negativ riktning. De första kristna församlingarnas historia, sådan vi möter den i Nya testamentet, har här många lärdomar att ge oss.

Predikoämbetet

Församlingens verksamhet skall lända medlemmarna till uppbyggelse och stadfästande i sanningen och vara ett redskap för evangeliets utbredande. Det är varje kristens förmån att få ta del i sådana uppgifter och både i ord och handling "*förkunna hans dygder, som har kallat eder från mörker till sitt underbara ljus*", se 1 Petr. 2:5, 9; Rom. 12:1. Det hör samman med det vi brukar kalla "det allmänna prästadömet".

Men därmed är det inte meningen att alla kristna skall uppträda som lärare i församlingen. För att fullgöra Guds församlings uppgift att förkunna evangelium och förvalta sakramenten har Gud instiftat *predikoämbetet*. Det är ett Ordets ämbete, en herde- och lärareuppgift, ett tjänareuppdrag i den kristna församlingen.

"*Vården Guds hjord, som är hos eder*", skriver Petrus till dem som har ledar- och lärans ansvar i församlingarna, och haven akt på honom, icke av tvång, utan självmant, icke för slem vinning, utan beredvilligt, icke såsom herrar över församlingarna, utan såsom föredömen för hjorden. Och Paulus förmanar de äldsta i Efesus: Så haven nu akt på eder själva och på hela hjorden, i vilken den Helige Ande har satt eder till biskopar, att vårda Guds församling, vilken

han har förvärvat sig med sitt eget blod. Se 1 Petr. 5 och Apg. 20. Och den kristna församlingen förmanas: "*Tänken på edra ledare, som hava talat Guds ord till eder...Varen edra ledare hörsamma och lyden dem*", Hebr. 13.

"Predikoämbetet är förordnat av Gud och har härliga löften, t.ex. ordet i Rom. 1: "Evangeliet är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror." Likaså Jes. 55: "Ordet, som utgår ur min mun, skall icke vända tillbaka till mig fåfängt, utan skall verka, vad jag velat o.s.v... Ty kyrkan har i uppdrag av Gud att förordna tjänare, vilket bör vara oss synnerligen tacknämligt, emedan vi veta, att Gud gillar detta ämbete och är närvarande däri. Och det är gagneligt att så mycket som möjligt hedra predikoämbetet med allt slags ära gentemot förryckta människor, som drömmer om att den Helige Ande skulle givas dem icke genom Ordet, utan på grund av deras egna förberedelser..." SKB s.223.

Evangelieförkunnelsens och sakramentsförvaltningens ämbete

kallas predikoämbetet i Augsburgska bekännelsens artikel V. Att predika evangelium är det högsta av alla ämbeten. Det är det rätta apostoliska ämbetet, som lägger grunden till alla de andra uppgifter som tillhör predikoämbetet, säger Luther i boken Evangeliska Prästämbetet (EP) sidan 44. Och han säger vidare om detta:

"Dessa är nu alla de prästerliga ämbetena: att lära, predika och förkunna Guds ord, döpa, välsigna eller utdela altarets sakrament, binda och lösa från synder, bedja för andra, offra och döma över var lära och ande. Sannerligen är icke detta stormäktiga och konungsliga ting.

Det första och allra högsta, vid vilket alla andra häftar och hänger, är dock att lära Guds ord. Ty med Ordet lär vi att välsigna, binda och lösa, döpa, offra, döma och bedöma; allt så att vi på intet sätt bör förvägra den, åt vilken vi anförtror Ordet, något av allt det, som tillkommer en präst." Sidan 35.

En evangelisk-luthersk församling kallar själv sina herdar och lärare till predikoämbetet. De kristna utväljer ibland sig den som skall tjäna dem i denna viktiga uppgift och uppdrar åt honom att predika Ordet och förvalta sakramenten. I bl.a. 1 Tim. 3:1-7 och Tit. 1:5-9 talas om vilka krav församlingen skall ha för

ögonen när den kallar tjänare och man förstår att det behövs mycken bön till Gud i sådana frågor, att Han må skänka församlingen herdar efter sitt hjärta, och så behövs mycken förbön för den som skall förvalta Guds dyrbara gåvor i Guds rikes och församlingens tjänst. Det är en maktpåliggande uppgift med ett stort ansvar. *“Inte många, mina bröder, bör bli lärare. Ni skall veta att vi skall få en strängare dom”*, står det i Jak 3:1. Och Hebréerbrevets författare manar: *“Varen edra ledare hörsamma och lyden dem; ty de vaka för edra själar, såsom de där skola avlägga räkenskap; på det att de må göra detta med fröjd och icke med suckan, ty detta är eder icke nyttigt”*, kap. 13:17.

Det är församlingens förmån och plikt att sörja för sin herdes uppehälle: *“Den som undervisar i ordet, han dele allt gott med den som undervisar honom, Gal 6:6. Men vi bedja eder, mina bröder, att kännas vid dem som arbeta bland eder och äro edra föreståndare i Herren och förmana eder, och att hålla dem synnerligen kära för deras arbetes skull”*, Tess 5: 12-13. I de första kristna församlingarna sågs det som en stor förmån att få bistå Ordets tjänare i dessa stycken, och det var närmast att betrakta som en tillrättavising och bestraffning om man inte fick bidra till deras uppehälle. Läs Fil. 4:10-20 och 1 Kor. 9:7-14 samt 2 Kor. 11:8-9. Se även i Stora katekesen, SKB s.413-414.

Kallelse och vigning

“Om det andliga ståendet lära de, att ingen utan vederbörlig kallelse bör i kyrkan predika offentligen eller förvalta sakramenten.” Augsb. bek.art. XIV.

I en evangelisk-luthersk församling är det kallelsen till predikoämbetet som är det grundläggande. Kallelsen är gudomlig, den är från Gud genom församlingen och därför nödvändig. Vigningen är en god biblisk ordning, som ingalunda skall föraktas utan gärna brukas i församlingen till att stadfästa dess kallelse -under bön och händer på läggning.

Mycken villfarelse och mycken vilseledande tradition är emellertid knuten till prästvigningen. Det torde inte vara ovanligt med den åsikten, att det för predikouppgiften räcker med en kallelse, medan det för sakramentens förvaltande krävs vigning. Men på denna punkt har uppenbarligen traditionen fått tränga undan läran, och så har man kommit till en ämbetsuppfattning, som ibland har mer stöd i romersk-katolsk lära än i luthersk. I katolska kyrkan är det för sakramentsförvaltningen – och då särskilt för nattvarden oundgängligen nödvändigt med

vigning. Annars är inte prästen i besittning av den outplånliga egenskap som gör att han kan inviga och offra altarets sakrament. För predikan ställs däremot inga sådana krav. Predikan har ju för övrigt, om den alls förekommer, en mycket underordnad ställning i romersk-katolsk gudstjänst, där prästens viktigaste uppgift är offrandet. Men Luther säger:

“Prästens uppgift är att predika. Gör han icke detta, så är han präst ungefär lika mycket, som en målad människobild är en människa... Det är ordets tjänst, som gör prästen eller biskopen. – Må alltså varje kristen betänka, att den som icke känner, ej heller predikar evangelium, icke blott icke är någon präst eller biskop, utan rent av en pest för kyrkan, han som under en prästs eller biskops falska titel, lik den där går förklädd i fårakläder, undertrycker evangelium och spelar ulvens roll i kyrkan.” (Om kyrkans babyloniska fångenskap)

I 2 Tim. 2:2 skriver Paulus till Timoteus:

“Och vad du har hört av mig inför många vittnen, anbefall det åt trogna människor, vilka äro dugliga att ock lära andra.”

Därom säger Luther:

“Här kastar Paulus bort allt prål, tänker ej heller på någon invigning, vill endast ha dem som är dugliga att lära andra, och vill helt enkelt, att man skall anbefalla Ordet åt dem. Men om nu Ordets ämbete blir någon anförtrött, så blir också alla ämbeten som genom Ordet fullgöras i kyrkan, anförtrödda åt honom, d.v.s. att döpa, att välsigna, att binda och lösa, att bedja och att döma eller bedöma.” (Luther i EP s.44.)

Några kristna bröder i Böhmen som skrivit till Luther och bett om råd hur de skulle handla för att få rätta själasörjare, fick bl.a. följande praktiska vägledning:

“När ni nu... är församlade tillsammans med dem, vars hjärtan Gud bevekt till att ha endräktigt brodersamfund med er, så skall ni skrida fram i saken på följande sätt i Herrens namn: Ni skall fritt utvälja ibland er den eller dem, som ni anser värdiga eller dugliga till tjänsten, varefter de äldste ibland er skall lägga händerna på dem, och sålunda stadfästa dem i tjänsten och anförtra dem till församlingen.”

Ordets predikan

“Det är inte Guds vilja, att någon skall bli fördömd utan att alla människor skall omvända sig till honom och bli evigt saliga. Fördenskull låter Gud av omätlig godhet och barmhärtighet sin eviga lag och sitt saliggörande evangelium bli offentligt predikat. Det är genom detta medel, genom sitt heliga ord, då man hör det predikas eller läser det och brukar sakramenten efter Guds ord, som Gud kallar oss till den eviga saligheten, drar oss till sig, omvänder, pånyttföder och helgar oss. Genom detta medel, nämligen predikandet och hörandet av Ordet, verkar Gud och uppmjukar våra hjärtan och drager människan, så att hon genom lagens predikan känner sin synd och Guds vrede samt i hjärtat förnimmer en sann förskräckelse, ånger och smärta och så att genom predikan och betraktelsen av det heliga evangeliet om den nåderika syndaförlåtelsen i Kristus hos henne en trons gnista tändes, som mottager syndaförlåtelsen för Kristi skull och hämtar tröst av evangeliets löfte. Så ingives i hjärtat den helige Ande, som verkar allt detta.” SKB s. 569-570.

I en evangelisk-luthersk församlings verksamhet hålles Ordets predikan högt. Med de lutherska fäderna bekänner man att:

“den förnämsta gudstjänsten är att lära evangelium. – Hos oss står genom Guds nåd prästerna i ordets tjänst, förkunnar evangeliet om Kristi välgärningar och predikar, att syndernas förlåtelse kommer oss till del av nåd för Kristi skull. Denna förkunnelse skänker samvetena en säker tröst. De undervisa också om sådana goda gärningar, som Gud befäller, och talar om sakramentens bruk och betydelse.” SKB s. 276.

Så söker man i den evangelisk-lutherska församlingen att med Guds nåd förkunna *allt Guds råd*, Apg 20:27. Man vet att tron är av predikan och predikan genom Guds ord, Rom. 10:17. Man bekänner och tror, att den Heliga Skrift är ingiven av Gud, och att den är nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse, till tuktan i rättfärdighet. 2 Tim. 3:16. Och därför är man angelägen om att Ordet skall predikas i tid och otid, att Ordets tjänare träder fram för att visa tillräta, bestraffa och förmana med all saktmodighet och undervisning, 2 Tim. 4:2. Och genom detta samlar Gud åt sin Son, vår ende Frälsare och Saliggörare Jesus Kristus, ur

människosläktet en evig kyrka och verkar i människornas hjärtan sann bot och syndakänedom och sann tro på Guds son, Jesus Kristus, SKB s. 569.

Sakramenten och deras förvaltning

Vad är ett sakrament?

“Sakrament är en helig handling, i vilken Gud genom synliga och jordiska ting utdelar himmelska gåvor. Genom sakramenten erbjuder och överlämnar han evangeliets nåd.” (Svebeli katekes)

Sakramenten är tecken och vittnesbörd om Guds vilja gentemot oss, varigenom Gud bevekar hjärtana till tro, SKB s.221.

Här skänker Gud syndernas förlåtelse, frälsning från döden och djävulen. samt evig salighet åt oss. Sakramenten är sådana Guds gåvor, som inrymmer och utdelar omätlig välsignelse, hjälp och tröst, där de brukas efter Guds ord och instiftelse. En kristen föraktar således inte sådana nådesbevis, utan håller dem i ära och brukar dem gärna.

Vilka är sakramenten?

Katolska kyrkan räknar med sju sakrament. Våra lutherska fäder på reformationstiden såg antalet sakrament mera som en definitionsfråga:

“Vår mening är, att man bör tillse, att de gudstjänstformer och bruk, som Gud själv förordnat enligt Skriften, må bevaras, hur många de än är. Vi anse det inte heller vara av någon större betydelse, om några för undervisningens skull räkna på ett sätt, andra på ett annat, blott man riktigt bevarar det i Skriften meddelade. Ej heller räknade de gamle här på ett och samma sätt.

Om vi med sakrament menar gudstjänsthandlingar, som Gud förordnat och till vilka han fogat ett löfte om nåd, så är det lätt att avgöra, vilka som är sakrament i egentlig mening... dopet, Herrens nattvard och avlösningen eller botens sakrament. Ty dessa gudstjänsthandlingar är förordnade av Gud och innehåller det löfte om nåd, som i egentlig mening tillhör det nya förbundet.” SKB s.222.

Vi är väl mest vana vid den definition Svebelius har, att Gud genom *“synliga och jordiska ting”* utdelar himmelska gåvor och vi brukar därför räkna med två sakrament, dopet och nattvarden.

Vad är dopet?

Det är en av Jesus Kristus instiftad, helig handling, Matt. 28:19, Mark. 16:16. Det består av vatten och Guds ord. Det är *“ett vatten, som är omslutet av Guds ord och befallning och helgat därigenom”*. Det är inte bara ett naturligt vatten, *“utan ett gudomligt, himmelskt, heligt och saligt vatten”*, SKB s.473, 474, förenat med den Treenige Guden, Fader, Son och Ande.

Vad ger dopet?

“Detta kan man icke angiva bättre än med Kristi ord: ‘Den som tror och bliver döpt, han skall bliva frälst (salig)’. Fatta därför saken helt enfaldigt så, att dopets kraft, uppgift, gagn, frukt och ändamål är att saliggöra. Ty man döper ingen därför, att han skall bli en furste, utan, såsom orden lyder, för att han skall bli salig. Men att bli salig betyder, såsom vi vet, ingenting annat än att, förlossad från synder, död och djävul, komma i Kristi rike och evigt leva med honom.” SKB s.475. Tit. 3:47, Ef. 5:25-27.

Vem behöver döpas?

Alla som behöver frälsas från synden, döden och djävulens våld behöver döpas. Den evangelisk-lutherska församlingen bekänner, att dopet *“är nödvändigt till saligheten och att Guds nåd tillbjudes genom dopet samt att barnen bör döpas, för att de genom dopet må frambäras till Gud och så upptagas i hans nåd”*, SKB s.59. Dopet är ju inte något *“människopåfund, utan av Gud själv instiftat, samt att det är av honom allvarligt och strängt påbjudet, att vi måste låta döpa oss eller eljest gå miste om saligheten. Vi skall alltså inte mena, att det här är fråga om en så lättvindig sak som att ta på sig en rock. Ty det ligger den högsta makt uppå, att man aktar dopet såsom något förträffligt, härligt och stort.”* SKB s.472.

Betänker man så vilka välsignelser Gud ger i dopet, så blir det för kristna föräldrar angeläget att tidigt få bära sina barn till detta heliga bad, och för den evangelisk-lutherska församlingen är det en stor högtids- och glädjedag när någon genom dopet upptages i den kristna församlingens gemenskap.

En evangelisk-luthersk församling har inga odöpta medlemmar. När församlingen bekänner, att dopet är nödvändigt till saligheten, understryker man den sanningen, att Gud har bundit oss vid dopet, och att vi inte får förakta denna hans gåva. Gud kan väl på annat sätt rädda en människa, som inte har kunnat komma till dopet, så som rövaren på korset fick vara med

Jesus i paradiset. Han är såsom instiftare av sakramenten inte ställd under dem eller bunden av dem, men oss har han bundit vid dem, att vi må värdera och bruka dem.

Vad är nattvarden?

Den är en av Jesus Kristus instiftad, helig handling, 1 Kor. 1:23-26. Den består av bröd och vin och Guds ord – *vår Herres Jesu Kristi sanna kropp och sanna blod under bröd och vin, instiftat av Kristus själv, för att vi kristna skall äta och dricka det.* (Svebelii katekes)

Vad ger nattvarden?

“Detta är nu klart och lätt att förstå av orden: ‘Detta är min lekamen och mitt blod, för eder utgiven och utgjutet till syndernas förlåtelse.’ Det vill korteligen säga: därför går vi till sakramentet, att vi där må undfå denna skatt, genom och vilken vi erhåller syndernas förlåtelse.” SKB s.486.

“Här är hans lekamen och blod enligt hans ord. Den som nu tar emot det, äter och dricker och tror, att Herren Kristi lekamen är för honom utgiven och hans blod utgjutet till syndernas förlåtelse, skulle han inte ha syndernas förlåtelse! Det är den största och bästa frukten av detta testamente...”, Luther: Nattvardsbok, s.41.

För vem är nattvarden?

Nattvarden är till för de troende och för dem som gärna ville tro.

“Därför skall man här göra en åtskillnad mellan människor. Dem som är fräcka och otyglade skall man säga, att de må hålla sig borta; ty de är inte skickade att mottaga syndernas förlåtelse då de inte längtar därefter och inte har någon åstundan att vara fromma. De andra däremot, som inte är sådana ofostrade och självsvåldiga människor, utan gärna vill vara fromma, de skall inte hålla sig undan därifrån, även om de eljest är svaga och bristfulla...”, SKB s.491.

I en evangelisk-luthersk församling finns nattvardsberättigade och icke nattvardsberättigade medlemmar. Nattvardsberättigade är de medlemmar som har undervisats i den kristna trons huvudstycken och konfirmerats. Konfirmationen är den ceremoni vid vilken den som är döpt förnyar sitt doplöfte, bekänner sin tro och upptages i församlingen som nattvardsberättigad.

“För ungdomen skall du ständigt ha en bestämd formulering och främst av allt lära dem dessa stycken, nämligen de Tio buden, Tron och Fader vår etc., ord för ord efter texten, så att de kan säga efter dem och lära sig dem utantill. Men de, som inte vill lära sig detta, dem skall man säga, att de förnekar Kristus och inte är några kristna. De skall inte heller få tillträde till nattvarden ...”, SKB s.360.

“Ty vi är inte sinnade att släppa fram till och utdela sakramentet åt sådana som inte vet, vad de söker och varför de kommer.” SKB s.484.

Icke nattvardsberättigade medlemmar i den evangelisk-lutherska församlingen är döpta barn som inte konfirmerats och sådana medlemmar, som genom kyrkotukt avstängts från sakramentet.

Vem skall förvalta sakramenten?

“Kristus har uppdragit åt predikoämbetet att döpa, men i nödfall kan varje kristen döpa. Kristus har uppdragit åt predikoämbetet att förvalta altarets sakrament.” (Svebelius).

Enligt Augsburg. bek. artikel V är predikoämbetet “evangelieförkunnelsens och sakramentsförvaltningens ämbete”.

Är sakramentens giltighet och verkan beroende av vem som förvaltar dem?

Nej, “både sakramenten och Ordet är i kraft av Kristi instiftelse och befallning verksamma, även om de meddelas genom ogudaktiga”, SKB s.59. Sakramenten är grundade på Ordet, inte på människors värdighet eller ovärdighet. Förvaltas sakramenten bara efter Kristi ord och instiftelse, så är de giltiga och verksamma.

“Även om en bov mottager eller utdelar sakramentet, så har han att göra med det rätta sakramentet, d.v.s. Kristi lekamen och blod, lika väl som den som umgås därmed på det allra värdigaste sätt. Ty det är icke grundat på människans helighet, utan på Guds ord. Och likasom intet helgon på jorden, ja, ej ens en ängel från himmelen kan göra bröd och vin till Kristi lekamen och blod, så kan heller ingen förändra eller förvandla sakramentet, även om det missbrukas. Ty för personens eller otrons skull blir icke det ord falskt, genom vilket det har förordnats och insatts till att vara ett sakrament.” SKB s. 485-486.

Har det då ingen betydelse hurdan förvaltaren är eller vem han är?

Jo, det har den största betydelse. Det som i föregående stycke framhålles om sakramentens giltighet och verkan, har att göra med sakramentens väsen, som Luther också påpekar i samband med det ovan citerade från bekännelseskriterierna. Sakramenten, som är Guds instiftelser, kan inte förstöras av människor. Men blir det fråga om hur man skall ställa sig till förvaltaren, så framhåller bekännelseskriterierna, att om han är en falsk lärare, skall man överge honom, ty en sådan “handlar icke i Kristi ställe, utan är av antikrist. Kristus säger också: Tagen eder till vara för falska profeter (Matt.7:15) och Paulus' Om någon förkunnar för eder ett annat evangelium, så vare han förbannad.” (Gal. 1:9) SKB s 184.

I en sådan fråga skrev Luther år 1533 till de kristna i Frankfurt:

“Det är mitt uppriktiga råd, som jag inför Gud är skyldig er i Frankfurt och, vemhelst som är i behov därav... om någon vet att hans präst offentligt lär på Zwinglis vis bör han dra sig ifrån honom. Han skall hellre avstå från sakramentet hela sitt liv än mottaga det från honom och t o m hellre dö och lida allt ont. Men om en präst är en slingerbult som visserligen föreger att Kristi lekamen och blod verkligen är närvarande i sakramentet men som måste misstänkas för att mena något annat än vad orden betyder, skall han utan att tveka gå eller sända bud till honom för att be om ett klart uttalande av honom om vad han ger med sina händer och vad du mottar med munnen.“

En falsk lärare, en antikrist, en som är av Gud ställd under förbannelsen skall inte vara lärare i en evangelisk luthersk församling. En sådan skall ej förvalta predikoämbetet, han skall inte döpa eller utdela nattvarden, för han står inte i Kristi ställe, utan är av antikrist. De kristna är inför Gud och hans ord skyldiga att fly från sådana. Därför skall inte den som bekänner sig till evangelisk-luthersk tro bära sina barn till en falsk lärare när de skall döpas. Ej heller går man till en antikrists tjänare och tar honom till själsörjare i nattvarden sakrament. Nej, en evangelisk luthersk församling med alla dess medlemmar bekänner i lära och handling Kristus och avsäger sig djävulen och allt hans väsende. Församlingen är förenad i och omkring det Paulus uttalar i Ef 2 och 4: “Uppbyggda på apostlarnas och

profeternas grund där hörnstenen är Jesus Kristus själ. En kropp och en Ande... en Herre, en tro, ett dop, en Gud och allas Fader, som är över alla, genom alla och i alla.” Ibland sig har dessa kristna utvalt och kallat den eller de som man funnit lämpliga att tjäna församlingen i predikoämbetet och under bön och händers påläggning bekräftat församlingens kallelse och insatt dem i ämbetet. Dessa är herdar för hjorden. De skall predika Ordet i tid och otid, förvalta Ordets tjänst och förkunna allt Guds råd. De skall döpa församlingsmedlemmarnas barn, vilka därigenom blir upptagna som medlemmar i församlingen. Dopet bör ske i församlingens mitt och dopdagen vara en högtids- och glädjedag för hela församlingen.

Församlingen skall, med sin själasörjare främst, fullgöra den förpliktelse, som följer med förvaltandet av dopets sakrament: stödja föräldrarna i deras fostraruppgift, sörja för barns och ungdoms undervisning i den tro, lära och bekännelse som är församlingens, föda lammen och söka behålla dem i dopförbundets nåd och församlingens gemenskap.

Församlingens tjänare och herde skall för och i församlingen förvalta nattvardens sakrament, undervisa om dess betydelse och stora värde, inbjuda och mana till ett flitigt bruk av detta välsignade nådemedel och varna för att förakta eller missbruka det. Bindenyckeln skall brukas till att från nattvarden utestänga den som uppenbart lever i strid med Ordet och bekännelsen och som framhårdar i obotfärdighet. Med all kärlek skall man söka föra den felande tillrätta och med glädje och tacksamhet till Herren bruka lösenyckeln för den botfärdige, upptaga honom i församlingens fulla gemenskap och på nytt bereda plats vid Herrens bord.

Så får den evangelisk-lutherska församlingen i en sann gemenskap praktisera det sångaren uttryckt så:

*Kring källan syns en syskonring, i salig ro och
gamman;
o, vilket saligt underting att så få bo tillsammans!*

Lammets folk och Sions fränder,
lilla hop av köpta får,
som till himlens arveländer
uppå törnestigar går;
Salems barn och Guds församling,
lilla skepp och klena hjord,
som i världen är en främling
och ett mål för våld och mord.

Du dig skattar dock lycksalig
och ditt öde aldrig tungt;
Frälsaren med nåd otalig
är din sällhets medelpunkt.
Låt ock honom detta vara,
han allena är det värd,
sedan blir det ingen fara
med ditt liv och hädanfärd.

Och på denna helga grunden,
Jesus Kristus, Gud och man,
blive jag med dig förbunden
och vi alla med varann.
Låt som grenar uti stammen
oss tillsammans trivas väl!
Jesu, låt i alla lammen
bli ett hjärta och en själ!

*A.C. Rutström / Bearb.
Lova Herren 263*